

Türkiye'deki Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Kadroları

Samet Doykun¹

¹ Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Eğitim Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye, sametdoykun@comu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Samet Doykun

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Yazar Notu: Bu çalışma 2. Maarif Kongresi'nde (13-18 Temmuz 2021) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş hâlidir.

Kaynak Gösterimi: Doykun, S. (2022). Türkiye'deki Türkçe eğitimi ana bilim dalı öğretim kadroları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 18 (2), 113-125. <https://doi.org/10.17244/eku.1190608>

Etik Not: Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu çalışmadaki veriler açık erişim verilerinden (YÖK ve üniversite websiteleri) derlendiğinden etik onaya ihtiyaç yoktur.

The Teaching Staff in the Departments of Turkish Education in Türkiye

Samet Doykun¹

¹ Department of Turkish and Social Sciences Education, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University Çanakkale, Türkiye, sametdoykun@comu.edu.tr

Corresponding Author: Samet Doykun

Article Type: Research Article

Author Note: This study is an expanded version of the oral presentation presented at the 2nd Maarif Congress (13-18 July 2021).

To Cite This Article: Doykun, S. (2022). Türkiye'deki Türkçe eğitimi ana bilim dalı öğretim kadroları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 18 (2), 113-125. <https://doi.org/10.17244/eku.1190608>

Ethical Note: Research and publication ethics were followed. Since the data in this study were compiled from open access data (YÖK and university websites), ethical approval is not required.

Türkiye'deki Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Kadroları

Samet Doykun¹

¹ *Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Eğitim Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye,*
sametdoykun@comu.edu.tr, ORCID: [0000-0001-8231-270X](https://orcid.org/0000-0001-8231-270X)

Öz

Bu çalışma 1992 yılından itibaren öğretim faaliyeti vermeye başlayan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarının öğretim kadrolarını çözümleyerek dersler ve öğretim kadrolarının uyumunun belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Türkiye'de ilk Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı 1992-1993 akademik yılında YÖK'ün 1.6.1989 tarihli kararı ile Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde açılmıştır. Ardından Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde Türkçe Eğitimi Ana Bilim Daları açılarak öğrenci alınmaya başlanmıştır. Günümüzde Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü bünyesinde 76 Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı programı mevcuttur. Üniversitelerin ilgili ana bilim dallarına ait web sayfalarından ve YÖK Akademik sayfasından elde edilen veriler çalışmanın temelini oluşturmuştur. Türkiye'deki çeşitli üniversiteler bünyesinde yer alan 76 Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı programı çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu çalışmada öğretim kadroları cinsiyet, unvan, uzmanlık alanı gibi çeşitli özelliklerine göre ele alınıp; bunların Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı ile ilişkileri irdelenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda söz konusu ana bilim dallarının güçlü ve zayıf yanlarına ilişkin bazı çıkarımlarda ve önerilerde bulunulmuştur.

Makale Bilgisi

Anahtar Kelimeler: Eğitim, öğretim geliştirme, öğretim kadroları, Türkçe eğitimi

Makale Geçmişi:

Geliş: 17 Ekim 2022
Düzeltilme: 4 Aralık 2022
Kabul: 4 Aralık 2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

The Teaching Staff in the Departments of Turkish Education in Türkiye

Abstract

This study was carried out in order to determine the harmony of courses and teaching staff by analyzing the teaching staff of the Turkish Education Departments, which started to provide teaching activities since 1992. The first Department of Turkish Education in Türkiye was opened within the Faculty of Education of Gazi University, with the decision of YÖK dated 1.6.1989 in the 1992-1993 academic year. Then, Turkish Education Departments were opened in various regions of Türkiye, and student admission began. Today, there are 76 Turkish Education Department programs within the Turkish and Social Sciences Education Department. The data obtained from the web pages of the relevant departments of the universities and the YÖK Academic page formed the basis of the study. 76 Turkish Education Department programs within various universities in Türkiye were included in the study. In this study, teaching staff are handled according to their various characteristics such as gender, title, and specialization; their relations with the Department of Turkish Education have been tried to be examined. In this direction, some inferences and suggestions have been made regarding the strengths and weaknesses of these departments.

Article Info

Keywords: Education, teaching development, teaching staff, Turkish education

Article History:

Received: 17 October 2022
Revised: 4 December 2022
Accepted: 4 December 2022

Article Type: Research Article

Extended Summary

Introduction

After the proclamation of the Republic and the alphabet reform in Türkiye, there were many developments regarding the mother tongue education. One of the most important of these developments has been the opening of educational institutions and the training of teachers to teach Turkish. The foundations of today's Turkish Education Departments began with the order of Mustafa Kemal Atatürk to open the Orta Muallim Mektebi in 1926. The opening of the Orta Muallim Mektebi has been instrumental in the training of new Turkish teachers and also in the learning of Turkish by many Turkish citizens. The letter revolution, which took place on November 3, 1928, was one of the important developments in literacy. The new alphabet was started to be taught to teachers in a short time and then to students in schools. Turkish was tried to be taught to all students in Türkiye and new schools were opened. In the ongoing process, studies on mother tongue have been accelerated and expanded. After important institutions such as Orta Muallim Mektebi and teacher high schools, Turkish Education departments started to be opened in higher education institutions for mother tongue education. New schools opened in the 1940s began to multiply rapidly. Today, there are Turkish Language Teaching Departments in 74 universities in Türkiye. However, there are two education faculties and two Turkish Education Departments in each of the two universities. Thus, the total number of departments is 76. In this study, 76 departments and the academicians working in these departments were examined and tried to be evaluated.

Method

In the study, a case study, which is also defined as a qualitative in-depth investigation of one or more explanatory situations from qualitative research methods, was used. For this reason, it is aimed to analyze the teaching staff of the departments of Turkish education, which started teaching activities within the education faculties in Türkiye since 1992, and to determine the harmony between the courses and the teaching staff. That's why, the case study method was determined as a suitable research method for the study. There are 207 universities in Türkiye, of which 129 are state and 98 are foundations - 4 of which are vocational schools. There are 76 Turkish Education Departments in 74 of these universities. The reason for this is that Gaziantep University and Necmettin Erbakan University each have two education faculties. In the study, 590 academicians working in these departments were examined. In order to collect data in the research, the names and surnames of the academicians were collected from the web pages of the Turkish Education Department of the relevant universities. By searching the name of the academician from the YÖK Academic page and the YÖK Thesis Center, the genders, titles and areas of specialization of the academicians working in the Turkish Education departments were determined. The data used in the research were reached between 01.05.2021 and 30.06.2021. In the study, the current situation of the academicians working in Turkish Education Departments in Türkiye has been tried to be revealed.

Results

Based on the findings of the study, conclusions were drawn about seven items. These are; The gender, title, field of specialization, domestic/abroad education of academicians working in Turkish Education Departments, universities where Turkish Education graduates receive postgraduate education, distribution of academics by geographical regions and public/private sector. Considering gender, it is predicted that the rate of male academicians is higher than females, but this situation will equalize in the coming years. Looking at the titles, the number of faculty members with doctorate degrees is higher than the others. There is a lack of lecturers and research assistants in some universities. When their fields of specialization are examined, it is seen that more than half of the number of academicians working in these departments are educated in the Department of Turkish Education. Apart from this, academicians trained in various fields, especially Turkish language and literature, work. Majority of the academics were educated in Türkiye and nine of them were educated abroad. Academicians who received education in Turkish Education Departments graduated from well-established universities, especially Gazi University. However, in recent years, newly established universities have started to train academicians in the field of Turkish Education. When an evaluation is made according to the regions, it is seen that the number of academicians in Central Anatolia and Marmara regions is higher than in other regions. The reason for this is that large universities are located in these regions, the number of universities is high and foundation universities prefer these regions. There are five private universities with a Department of Turkish Education in the Central Anatolia and Marmara regions.

Giriş

Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında Cumhuriyet’in ilanından itibaren pek çok gelişme yaşanmıştır. Güzel’e göre (2003, s. 63) Türkçe eğitiminin temelleri, Atatürk’ün 1926 yılında özellikle taşrada ve köy okullarında görevlendirilmek üzere Türkçe öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan Orta Muallim Mektebi’nin açılmasını emretmesiyle atılmıştır. Bu okul, 1927 yılında çeşitli sebeplerden dolayı Ankara’ya taşınmış ve Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü ismiyle öğretmen yetiştirmeye devam etmiştir. Büyükkaragöz (1987, s. 345) ise Ankara’ya taşınan okulun isminin 1949 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü olarak yeniden değiştirildiğini dile getirmektedir. Şahin ve Bayramoğlu’na göre ise (2016, s. 2105-2125) 1936 yılında ilkokul Türkçe programları oluşturulduktan sonra 2005 yılına kadar belirli aralıklarla toplam on bir program değişikliği yapılmıştır ortaokul Türkçe programlarının ilki de 1929 yılında oluşturulmuş ve çeşitli dönemlerde güncellenmiştir.

Yeni Türk alfabesine geçildiği 1928 yılında Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü de ilk Türkçe öğretmeni mezunlarını vermiştir. Latin harflerine geçişle birlikte Anadolu’nun her yerinde okuma-yazma seferberliği başlatılmış, her yaştan herkese yeni alfabe öğretilip okuma yazma öğrenme imkânı sunulmuştur. Bu teşebbüsler, okuma yazma konusunda bugünkü Türkiye’nin temellerini oluşturmuştur. Gerek hükûmetin teşvikleri gerekse halkın okuma-yazmaya ilgisi Türkçe öğretmeni yetiştiren mevcut okul okullardaki açığı karşılayamaz duruma gelmiştir. Bu durumun çözümünü Güzel (2003, s. 64) 1940’lı yılların ikinci yarısında İstanbul ve Balıkesir’de; 1958 yılında Bursa’da; 1960 yılında ise İzmir’de açılan okullarla birlikte Türkçe öğretmeni yetiştiren okul sayısı beşe çıkartılmasıyla bir nebze de olsa karşıladığını dile getirmektedir. Güzel’in (2003) bahsettiği okulların açılması da Türkiye’deki Türkçe öğretmeni ihtiyacını karşılayamaz. Bunun üzerine Millî Eğitim Bakanlığı (1961, s. 71) 1961 yılında “Öğretmen Yetiştirme Komitesi Raporu ve On Yıllık Plan” adında bir plan hazırlar. Planda, beş yıl içerisinde Konya, Antalya, Samsun, Trabzon, Diyarbakır ve Erzurum’da yeni eğitim enstitüleri açılması kararlaştırılmıştır. 1960’ların sonuna kadar söz konusu illerde eğitim enstitüleri açılmış; ancak Antalya’da açılmamıştır. İlerleyen yıllarda ise yeni enstitüler açılmaya devam edilmiş ve söz konusu enstitüler Türkçe öğretmenliği bölümlerine dönüşmüştür. Dolayısıyla günümüzdeki Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarının temelini Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüleri oluşturmaktadır.

1923-1981 yılları arasında öğretmen yetiştiren kurumlar İlköğretmen Okulları, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri, Köylere Öğretmen Yetiştirme, Köy Enstitüleri, Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulları ve Deneme Yüksek Öğretmen Okulu’dur. 1982 yılında ise öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere bırakılmıştır. 1980’li yılların başında İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi gibi köklü üniversiteler fen ve edebiyat fakültelerinde birçok öğretmen yetiştirmiştir. 1982 yılında eğitimde birlik adı altında bütün eğitim kurumlarının 2547 sayılı YÖK Kanunu’nun himayesine alınmasıyla eğitim enstitülerinin de eğitim fakültelerine dönüştürüldüğü görülmektedir (YÖK, 2007, s. 34). Sonraki yıllarda ise üniversite bünyelerinde Eğitim Fakülteleri açılmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra eğitim fakülteleri bünyesinde düzenlenen “Pedagojik Formasyon” sertifika programları ile Fen Edebiyat Fakülteleri mezunları da sertifika alarak öğretmen olarak atanmıştır. Öztürk’e (2006, s. 17-18) göre 1982-1983 öğretim yılında, Yüksek Öğretmen Okullarından almış oldukları akademik teşkilat yapısına uygun olarak eğitim fakültelerinde Türk Dili ve Edebiyatı, Biyoloji-Kimya, Tarih-Coğrafya, Almanca, Coğrafya-Tarih, Fransızca, Matematik-Fizik, İngilizce, Fizik Matematik, Resim, Fizik-Kimya, Müzik, Kimya-Fizik, Beden Eğitimi, Kimya-Biyoloji bölümlerinin açılması öngörülmüştür. Açılan bölümlerden anlaşılacağı üzere Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilmesi askıya alınmış, lise düzeyinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni yetiştirmek hedeflenmiştir. Güzel (2003, s. 65) bu durumun önemli bir problem hâline geldiğini dile getirir. 1989 yılında ise daha sonra üniversitelerde açılması düşünülen ve kararlaştırılan Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Lisans Programlarına öğretim elemanı yetiştirmek amacıyla Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak yüksek lisans ve doktora programlarını yürütmek üzere Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Ana Bilim Dalı kurulur. 1992 yılında YÖK’ün 1.6.1989 tarih ve EÖ / 07.02.003 / 1752-11714 sayılı kararı ile Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümüne bağlı olarak öğrencileri bilimsel bakış açısı, entelektüel merak ve Türkçenin yeterliliği ile yetkin, verimli öğretmenler olarak yetiştirmek amacıyla Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı kurulur (Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi, t. y.). 1998 yılında YÖK, eğitim fakülteleri için yeni bir yapılanmaya gitmiştir. Bu yapılanmada Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümlerinde ana bilim dalı statüsüne alınmıştır. Bu durum Türkçe eğitimi için temel derslerin azalmasına yol açmıştır. Türkçe eğitimi öğrencilerine söz konusu yılların ders programlarına bakıldığında coğrafya, tarih dersleri okutulmaya başlanmıştır. Eğitim fakültelerinin yapılanmasında 2006-2007 düzenlemesi ise birçok programda olduğu gibi Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında da yeni bir düzenleme yapılmıştır (YÖK, 2007, s. 63). Türkçe Öğretmenliği 2017 yılından itibaren Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitim Bölümleri çatısı altında Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı olarak eğitim vermeye devam etmektedir. Türkiye’de 5’i vakıf olmak üzere 74 üniversitenin 76 fakültesinde eğitime devam etmektedir. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalları, kuruluşundan bugüne lisans programlarında MEB ve özel okul bünyesinde çalışmak üzere birçok öğretmen ve lisansüstü programlarında akademisyen adayları yetiştirmiştir. Yetiştirdiği akademisyenlerin büyük bir kısmı mezun oldukları Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında ya da Türk dili ve edebiyatı gibi yakın alanlarda

çalışmaktadır. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında müfredatları gereği sadece Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı mezunu akademisyenler değil; Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Halk Bilimi, Dilbilim, Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi gibi ana bilim dallarından mezun akademisyenler de istihdam edilmektedir. Bu çalışmada da Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin mevcut durumu analiz edilecek, söz konusu ana bilim dallarının olumlu ve olumsuz yanları tespit edilerek tavsiyelerde bulunulacaktır. Çalışma 01.05.2021- 30.06.2021 tarihleri arasında bölümlerin web sayfalarından elde edilen verilere göre gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin unvana göre dağılımı nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre dağılımı nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin eğitimlerini yurtiçi veya yurt dışında almalarına göre dağılımı nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında mezunlarının lisansüstü eğitim aldıkları üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin coğrafi bölgelere göre dağılımı nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışma durumuna göre dağılımları nasıldır?
- Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında okutulan derslerin dağılımı nasıldır?

Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması (Berg ve Lune, 2019, s. 324; Berg, 2004) “bir ya da birkaç açıklayıcı durumun nitel olarak derinlemesine araştırılması” olarak tanımlanmıştır. Berg (2004) durum çalışmasını daha önce “belirli bir kişi, sosyal ortam, etkinlik ya da grup hakkında sistematik bir şekilde yeterli bilgi toplayarak araştırmacıya öznenin nasıl işlediği ya da çalıştığıın anlaşılması olanak veren bir yöntem” olarak tanımlamıştır. Chmiliar’a göre (akt. Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 420) ise durum çalışması, sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır. Bu sebeple Türkiye’deki eğitim fakülteleri bünyesinde 1992 yılından itibaren öğretim faaliyeti vermeye başlayan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarının öğretim kadrolarını çözümlmek ve dersler ile öğretim kadrolarının uyumunun belirlenmesi amaçlandığından durum çalışması yöntemi çalışmaya uygun araştırma yöntemi olarak belirlenmiştir. Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu çalışmadaki veriler açık erişim verilerinden (YÖK ve üniversite siteleri) derlendiğinden etik onaya ihtiyaç yoktur.

Veri Toplama Araçları

Veriler, doküman analizi yöntemi ile toplanmıştır. Doküman analizi (Wach, 2013, s. 1) yazılı dokümanların içeriklerini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmeye yönelik bir araştırma yöntemidir. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008, s. 10). Araştırmada verilerin toplanması için ilgili üniversitelerin internet siteleri, YÖK Akademik sayfası ve YÖK Tez Merkezi’ne başvurulmuştur. Akademisyenlerin, isimleri, cinsiyetleri, unvanları ana bilim dalları web sayfalarından; uzmanlık alanları ise YÖK Akademik sayfası ve YÖK Tez Merkezi’nden akademisyen ismi aranarak tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan verilere 01.05.2021-30.06.2021 tarihleri arasında ulaşılmıştır. Çalışmada Türkiye’de bulunan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin var olan durumları ortaya konmaya çalışılmıştır.

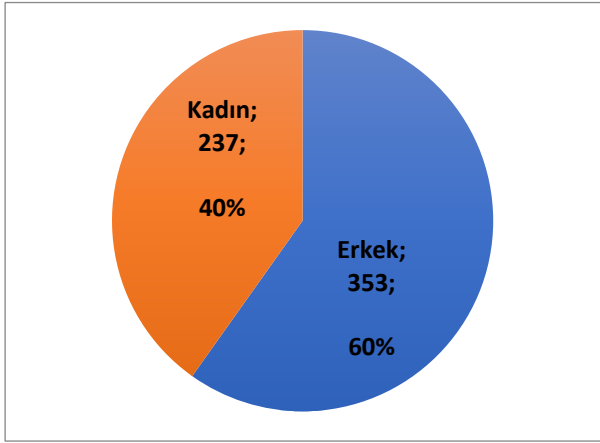
Verilerin Analizi

Bu çalışmada veriler içerik analizi yöntemi ile elde edilmiştir. İçerik analizi Klaus Krippendorff’a göre (Gökçe, 1995, s. 24) iletişimin yazılı özelliklerinden yazılı olmayan içerik özelliklerine yönelik çıkarımlar yapmayı amaçlamaktadır. Merten ise (Gökçe, 1995, s. 24) içerik analizini sosyal gerçeğin yazılı içeriklerinin özelliklerinden içeriğin yazılı olmayan özellikleri hakkında çıkarımlar yapmak yoluyla sosyal gerçeği araştıran bir yöntem olarak tanımlamaktadır. Söz konusu analiz yöntemi Türkiye’deki üniversiteler bünyesinde bulunan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında görev yapan akademisyenlere uygulanmıştır. Akademisyenlerin bağlı oldukları ana bilim dalı web sayfasından, YÖK Akademik’ten ve YÖK Tez Merkezi üzerinden elde edilen veriler ışığında cinsiyet durumuna, unvana, uzmanlık alanına, eğitim aldıkları ülkeye, Türkçe eğitimi mezunlarının lisansüstü eğitim aldıkları üniversitelere ve bölgelere göre analiz edilmiştir.

Bulgular

Türkiye genelinde beşi vakıf olmak üzere yetmiş dört üniversitede yetmiş altı Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı bulunmakta ve bu ana bilim dallarında beş yüz doksan akademisyen çalışmaktadır. Çalışmada akademisyenlerin 1) cinsiyet durumu, 2) unvanı, 3) uzmanlık alanı, 4) eğitimlerini yurtiçi/yurt dışında yapmaları, 5) Türkçe eğitimi mezunlarının lisansüstü eğitim aldıkları üniversiteler, 6) coğrafi bölgelere ve 7) devlet/vakıf üniversitesine göre akademisyen dağılımları tespit edilmeye çalışılmıştır.

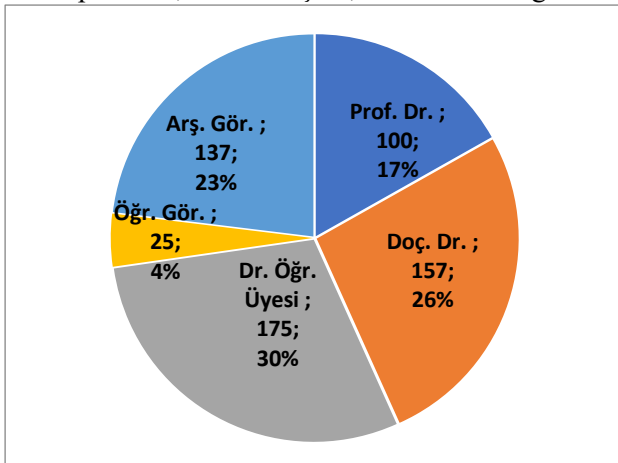
Cinsiyet durumuna göre akademisyen dağılımı: YÖK verilerine göre 181300 akademisyenin 98569'ı erkek, 82731'i ise kadın akademisyen akademisyendir. Unvanlara göre kadın erkek oranlarına bakıldığında ise profesörlerin 21275'i erkek, 10436'sı kadın; doçentlerin 11277'si erkek, 7551'i kadın; doktor öğretim üyelerinin 22473'ü erkek, 18636'sı kadın; öğretim görevlilerinin 18771'i erkek, 19268'i kadın; araştırma görevlilerinin ise 24773'ü erkek, 26840'ı kadındır. Unvanlara göre genel bir değerlendirme yapıldığında profesör ve doçent ve doktor öğretim üyeleri kadrolarının çoğunluğunu erkekler, öğretim görevlisi ve araştırma görevlisi kadrolarının çoğunluğunu ise kadınlar oluşturmaktadır. Çalışma konusu olan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalları incelendiğinde ise söz konusu ana bilim dalında çalışan 590 akademisyenden 353'ü erkek; 237'si kadındır. Yüzde olarak ele alındığında da erkekler %60'ını kadınlar ise %40'ını oluşturmaktadır.

Grafik 1. Akademisyenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Devlet üniversitelerinde erkek akademisyenlerin sayısı kadın akademisyenlere oranla oldukça fazla iken vakıf üniversitelerinde ise durum, yarı yarıyadır. Devlet üniversitelerinde 337 erkek, 220 kadın akademisyen çalışırken vakıf üniversitelerinde 17 kadın, 16 erkek akademisyen çalışmaktadır. Yukarıdaki oranlar, devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapan akademisyenlerin tamamına ait oranları vermektedir. Erkan Çer (2016, s.455) yaptığı çalışmada 2016 yılında Türkçe eğitimi bölümlerinde çalışan akademisyenlerin %71'inin erkek, % 28.4'ünün ise kadın olduğunu tespit etmiştir.

Akademisyenlerin unvanlara göre dağılımı: Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında toplam 590 akademisyenin 100'ü profesör, 157'si doçent, 175'i doktor öğretim üyesi, 25'i öğretim görevlisi ve 137'si araştırma görevlisidir.

Grafik 2. Akademisyenlerin Unvanlara Göre Dağılımı

Yüzde olarak bakıldığında ise %17'si profesör, %26'sı doçent, %30'u doktor öğretim üyesi, %4'ü öğretim görevlisi ve %23'ü araştırma görevlisidir. Yüzde ve sayı olarak sıralandığında en çok doktor öğretim üyesi, en az da öğretim görevlisi bulunmaktadır. 137 araştırma görevlisininin 16'sı ve 25 öğretim görevlisininin 4'ü doktorasını tamamlamıştır. Çer'in yaptığı çalışmada (2016, s. 455) 2016 yılında Türkçe eğitimi bölümlerinde görev yapan öğretim elemanlarının % 17'si profesör, % 23.9'u doçent, % 57.9'u doktor öğretim üyesi (eski adıyla yardımcı doçent doktor) ve % 1.2'si ise doktordur. Sayısal olarak değerlendirildiğinde ise 57 profesör, 80 doçent ve 194 doktor öğretim üyesi bulunmaktadır. Bugün ile karşılaştırıldığında öğretim üyesi sayısında artış olduğu gözlemlenmektedir. En çok araştırma görevlisi Akdeniz Üniversitesi (altı) ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nde (altı) bu iki üniversiteyi Muğla Sıtkı Koçman (beş), Sakarya (beş), Gazi (dört), Uludağ (dört), Adıyaman Üniversitesi (dört) ve Uşak Üniversitesi (dört) takip etmektedir. Vakıf üniversitelerinde ise hemen her üniversitede birer, ikişer araştırma görevlisi çalışmaktadır. Araştırma görevlisi olmayan ve istihdama açık üniversiteler tablo 1'de sıralanmıştır.

Tablo 1. Türkçe Eğitimi ABD Araştırma Görevlisi Bulunmayan Üniversiteler

Sıra	Üniversite
1	Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
2	Amasya Üniversitesi
3	Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
4	Dicle Üniversitesi
5	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
6	Giresun Üniversitesi
7	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
8	Sinop Üniversitesi
9	Süleyman Demirel Üniversitesi
10	Trakya Üniversitesi
11	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
12	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

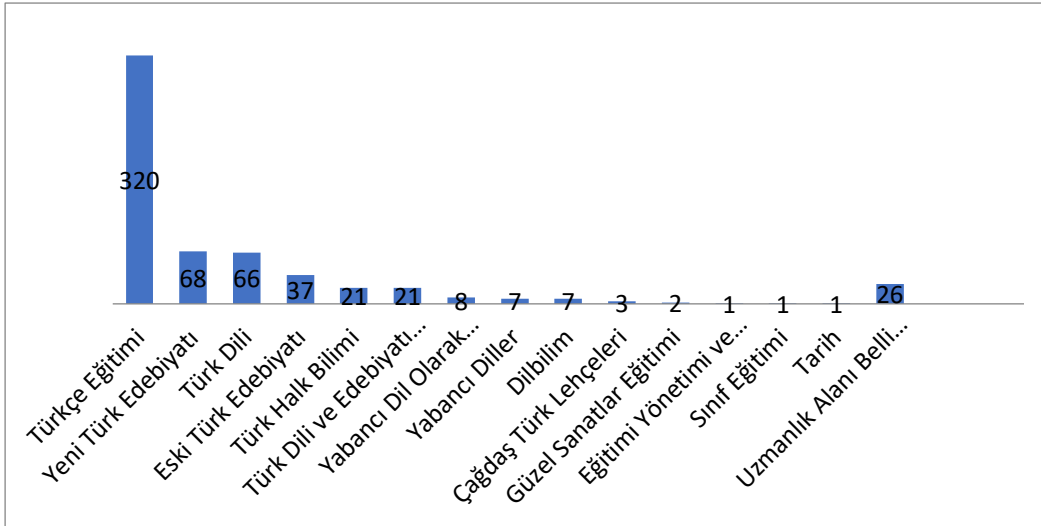
Profesör kadrolarına bakıldığında ise 12 profesör bulunan Gazi Üniversitesi en çok profesörün bulunduğu Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalına sahiptir. İnönü Üniversitesi (beş), Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi (dört), Pamukkale Üniversitesi (dört), İstanbul Üniversitesi (dört), Atatürk Üniversitesi (dört), Necmettin Erbakan Üniversitesi (üç), Marmara Üniversitesi (üç), Mersin Üniversitesi (üç), Fırat Üniversitesi (üç), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (üç) ve Uludağ Üniversitesi'nde (üç) de birden fazla profesör görev yapmaktadır. Bazı üniversitelerde ise birer ikişer profesör bulunmakta, beş vakıf üniversitesinde ise toplam üç profesör kadroya dahil edilmiştir. Bunun dışında tablo 2'de görüldüğü üzere pek çok üniversitede de profesör bulunmamaktadır.

Tablo 2. Türkçe Eğitimi ABD Profesör Bulunmayan Üniversiteler

Sıra	Üniversite
1	Aksaray Üniversitesi
2	Bartın Üniversitesi
3	Bayburt Üniversitesi
4	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
5	Ege Üniversitesi
6	Hakkari Üniversitesi
7	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
8	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
9	Kastamonu Üniversitesi
10	Kilis 7 Aralık Üniversitesi
11	Kocaeli Üniversitesi
12	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
13	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
14	Muş Alparslan Üniversitesi
15	Necmettin Erbakan Üniversitesi (Ereğli Eğitim Fakültesi)
16	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
17	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
18	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
19	Selçuk Üniversitesi

20	Sinop Üniversitesi
21	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
22	Süleyman Demirel Üniversitesi
23	Trakya Üniversitesi
24	Yozgat Bozok Üniversitesi
25	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
26	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
27	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre dağılımı: Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenler, Türkçe Eğitimi, Yeni Türk Edebiyatı, Türk Dili, Eski Türk Edebiyatı, Türk Halk Bilimi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi başta olmak üzere 14 farklı alanda eğitim almıştır. Bunun dışında 26 kişinin de uzmanlık alanları ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Grafik 3. Uzmanlık Alanlarına Göre Dağılım

Uzmanlık alanları doktor öğretim üyesi, doçent ve profesörlerde doktora yaptığı alana göre; araştırma görevlileri ve öğretim görevlilerinde yüksek lisans alanlarına göre değerlendirilmiştir. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında görev yapan akademisyenler uzmanlık alanlarına göre incelendiğinde akademisyenlerin büyük kısmının Türkçe eğitimi uzmanı olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ana bilim dalında okutulan Yeni Türk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı gibi ana bilim dallarından da akademisyenlerin varlığı görülmektedir. Ancak ana bilim dalına daha uzak disiplinlerden akademisyenlerin varlığı da dikkat çekmektedir. Güzel Sanatlar, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Sınıf Eğitimi, Tarih gibi alanlardan akademisyenlerin olduğu görülmektedir. Bazı ana bilim dallarında yeterli sayıda Türkçe eğitimi uzmanı varken bazılarında sadece birer ikişer Türkçe eğitimi uzmanı bulunmaktadır. Yeni Türk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı uzmanları açısından da bir değerlendirme yapıldığında ise dağılım eşit olduğu düşünüldüğünde – verilere göre değil- Eski Türk Edebiyatı ve Türk Dili uzmanlarının yeterli sayıda olduğu görülmektedir. Ancak Eski Türk Edebiyatı ve Türk Halk Edebiyatı alanlarında uzman eksikliği dikkat çekmektedir. Ayrıca 26 akademisyenin uzmanlık alan bilgisine ulaşılamamıştır. Çar (2016, s. 453) yaptığı çalışmada Türkçe eğitimi bölümlerinde çalışan akademisyenlerin çoğunluğunun Türk Dili ve Edebiyatı mezunu 15 Necmettin Erbakan Üniversitesi (Ereğli Eğitim Fakültesi) 16 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi 17 Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi 18 Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi 19 Selçuk Üniversitesi 20 Sinop Üniversitesi 21 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi 22 Süleyman Demirel Üniversitesi 23 Trakya Üniversitesi 24 Yozgat Bozok Üniversitesi 25 Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi 26 İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi 27 İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi olduğunu tespit etmiştir. Güzel, Kurudayıoğlu ve Tüzel'e (2010: 460) göre Türkçe eğitimi bölümlerinde görev yapan 203 öğretim elemanının 47 (% 23)'si Türkçe eğitimi alanında doktora derecesine sahipken 156 (% 77)'si diğer alanlardan doktora derecesine sahiptir. Kurudayıoğlu ve Yılmaz'a (2015: 366) göre 2015 yılında Türkçe eğitimi bölümlerinde görev yapan 280 akademisyenin 100 (% 35)'ü Türkçe eğitimi alanında doktora derecesine sahipken 180 (% 64)'i diğer alanlardan doktora derecesine sahiptir. Ancak günümüzde Türkçe eğitimi mezunu sayısının ve yüzdesinin daha fazla olduğu görülmektedir. Çeşitli uzmanlık alanlarında eğitim alan akademisyenler, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında daha çok

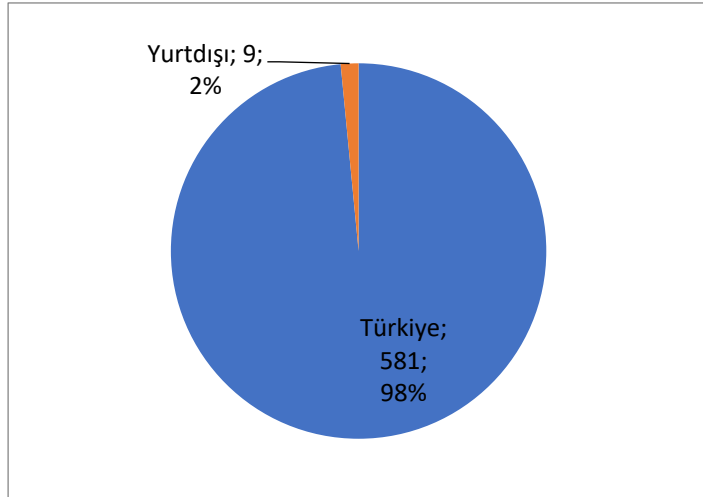
alan eğitimi ders grubundan dersler yürütmektedirler. Meslek bilgisi dersleri Eğitim Bilimleri Bölümü tarafından görevlendirilen akademisyenlerce yürütülmektedir. Bir kısmı Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Tarihi gibi YÖK zorunlu derslerinden; bir kısmı da fakültelerin seçmeli ders havuzunda bulunan genel kültür dersleri ise daha çok ana bilim dalı dışından akademisyenlerce yürütülmektedir. Söz konusu derslerin sayıları ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Dersleri

Sıra	Ders Grubu	f	%
1	Meslek Bilgisi	22	32
2	Genel Kültür	12	18
3	Alan Eğitimi	34	50

Yukarıda sayıları ve yüzdeleri verilen meslek bilgisi derslerinin 6'sı; genel kültür derslerinin 4'ü; alan eğitimi derslerinin ise 6'sı ise seçmeli ders kategorisinde yer almaktadır. Söz konusu seçmeli dersler ise YÖK'ün Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı kataloğunda paylaşılmıştır. Bu katalogda 22 meslek bilgisi, 16 genel kültür ve 14 alan eğitimi seçmeli dersi yer almaktadır. Derslerin sayısı yetersiz gözükse de fakültelerde görev yapan akademisyenler tarafından yeni ders önerileri ile seçmeli ders havuzu genişletilmektedir (YÖK, 2018). Alan eğitimi derslerine bakıldığında seçmeli dersler dışında 28 alan eğitimi dersi bulunmaktadır. Bu derslerin 10'u doğrudan Türkçe eğitimi; 18'i ise filoloji temel alanı içerisinde değerlendirilecek derslerden oluşmaktadır. Dolayısı ile Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin uzmanlık alanlarının Türkçe eğitimi ve filoloji temel alanından olması önem arz etmektedir. Nitekim Türkçe eğitimi lisans programı üzerine öğretim elamanlarının görüşünü alan Stebler ve Aykaç (2019) da programda okutulan derslerin çeşitliliğine ve her iki alandan derslerin de gerekliliğine değinmiştir. Bu doğrultuda ilgili ana bilim dallarında farklı uzmanlık alanlarından akademisyenlerin çalışması da kaçınılmazdır.

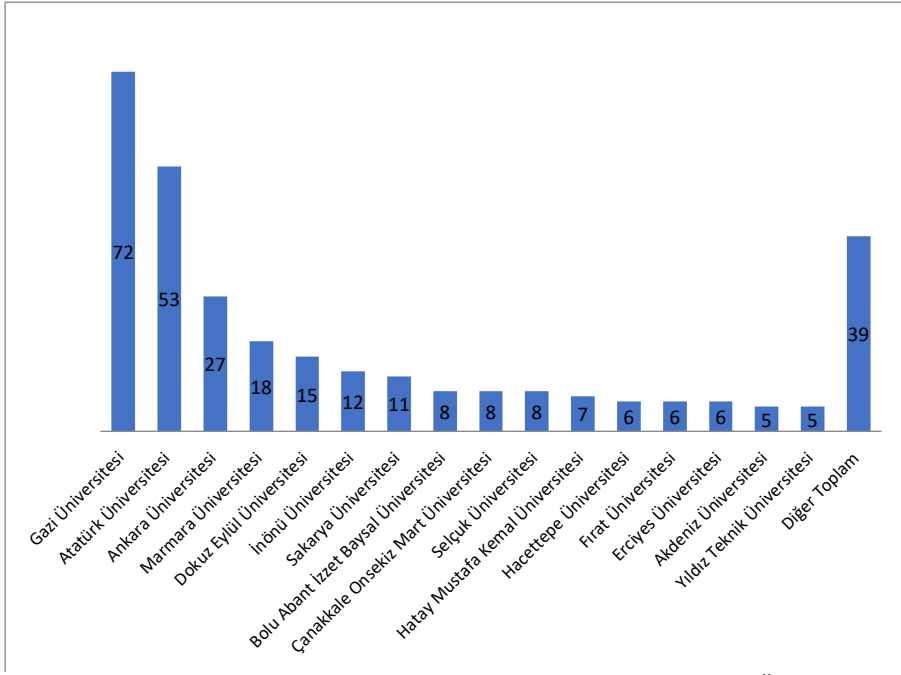
Akademisyenlerin eğitim aldıkları ülkelere göre dağılımı: Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin büyük bir çoğunluğu ana bilim dalının Türkçe eğitim olması sebebiyle Türkiye'de eğitim almıştır; ancak sayısı az da olsa Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında yurt dışında eğitim alan akademisyenler de görev yapmaktadır.

Grafik 4. Eğitim Aldıkları Ülkelere Göre Dağılımı

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan 590 akademisyenden 581'i Türkiye'de eğitim görmüş; 9'u da yurtdışında eğitim almıştır. Yüzde olarak bakıldığında ise Türkiye'de eğitim görenlerin oranı %98 yurtdışında eğitimi görenlerin oranı %2'dir. Yurtdışında eğitim alan akademisyenler Almanya, Fransa, Avusturya, İngiltere, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Kırgızistan, Polonya gibi ülkelerde doktoralarını genellikle Dilbilimi, İngiliz Dili Eğitimi, Türk Dili gibi alanlarda yapmışlardır. Mezun oldukları üniversiteler ise Universitaet Wien, Freie Universitaet, Université Paris III, Université de Reims Champagne-Ardenne, Loughborough University, University of Warwick, International Burch University, Biskek Sosyal Bilimler Üniversitesi, Krakow Jagiellonski Üniversitesi'dir.

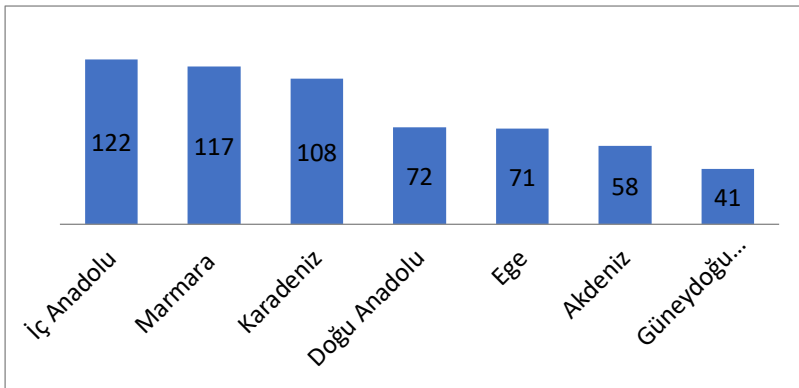
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı mezunlarının mezun oldukları üniversiteye göre: Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin 320'si Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında eğitim almıştır. Söz konusu akademisyenlerin eğitim aldıkları üniversitelere göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 5. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalından Mezun Oldukları Üniversiteye Göre Dağılımı

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında çalışan ve son eğitimini bu alanda tamamlayan akademisyenlerin büyük bir bölümü Gazi, Atatürk, Ankara, Marmara, Dokuz Eylül, İnönü ve Sakarya Üniversitelerinde eğitim almışlardır. Gazi Üniversitesi'nin ilk sırada yer almasında Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalının ilk kurulduğu üniversite olması etkilidir. Söz konusu akademisyenlerin 306'sı devlet üniversitelerinden 14'ü de vakıf üniversitelerinden mezun olmuştur. Türkçe eğitimi akademisyeni yetiştiren üniversite sayısı ise 34'tür. Bünyesinde Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı barındıran üniversite sayısına göre değerlendirildiğinde ise %45'inin Türkçe eğitimi alanına akademisyen yetiştirdiği görülmektedir.

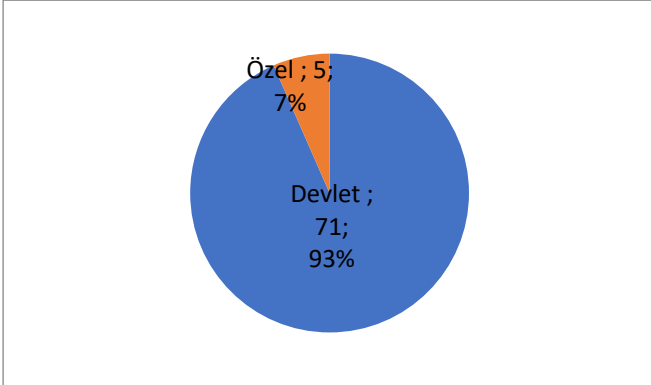
Bölgelere göre Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyen dağılımı: Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında görev yapan akademisyenler bölgelere göre incelenmiş olup bölgelerdeki akademisyen sayılarındaki farklılıklara dikkat çekilmiştir.

Grafik 6. Bölgelere Göre Dağılım

Bölgelere göre incelendiğinde ise Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında en çok akademisyen sayısı İç Anadolu Bölgesinde bunu Marmara ve Karadeniz Bölgeleri takip etmektedir. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında en az akademisyene sahip bölge ise Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. İç Anadolu Bölgesinde Türkçe eğitimi akademisyenlerinin sayısının fazla olmasında bölgedeki üniversite sayısının diğer bölgelere nazaran fazla olması önemli bir etkidir. Bölgelere göre Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı dağılımına bakıldığında İç Anadolu Bölgesinde 16, Marmara Bölgesinde 14, Karadeniz Bölgesinde 14, Doğu Anadolu ve Ege Bölgesinde 9, Akdeniz Bölgesinde 8, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 6 ana bilim dalı bulunmaktadır. İç Anadolu ve Marmara Bölgelerinde ana bilim dalı ve akademisyen sayısının fazla olmasında bir başka etken de vakıf üniversitelerinin varlığıdır. Bünyesinde Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı barındıran toplam 5 üniversiteden 4'ü Marmara, 1'i de İç Anadolu Bölgesinde yer almaktadır.

Devlet / Vakıf üniversitesine göre akademisyen sayısı ve oranı: Türkçe eğitimi, devlet üniversitelerinin yanı sıra vakıf üniversitelerinde de açılan ve pek çok öğrenci tarafından tercih edilen ana bilim dallarındandır. Devlet/ vakıf üniversitesi istatistikleri aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 7. Devlet /Vakıf Üniversitesine Göre Akademisyen Sayısı ve Oranı

Toplam 74 üniversitede ve 76 fakültede kurulan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarının 71'i devlet üniversitesinde, 5'i de vakıf üniversitesinde yer almaktadır. Oran olarak bakıldığında ise %93'ünü devlet üniversiteleri %7'sini de vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır. Devlet üniversitelerinde çalışan akademisyen sayısı 557 iken vakıf üniversitelerinde çalışan akademisyen sayısı 33'tür.

Akredite edilen ana bilim dalları: Yukarıda ele alınan 7 maddenin yanı sıra ana bilim dallarının akredite olmaları da son dönemde önem arz eden durumlardan biridir. Ana bilim dallarının akademik kadro durumu akredite sürecinde büyük oranda etkili olmaktadır.

Tablo 4. Akredite Edilen Ana Bilim Dalları

Üniversite	Geçerlilik Süresi
1 Bartın Üniversitesi	28.03.2019 - 28.03.2024
2 Başkent Üniversitesi	24.04.2021 - 24.04.2024
3 Çukurova Üniversitesi	24.04.2021 - 24.04.2023
4 Erciyes Üniversitesi	24.04.2021 - 24.04.2023
5 Gaziantep Üniversitesi (Gaziantep Eğitim Fakültesi)	15.05.2020 - 15.05.2023
6 İstanbul Aydın Üniversitesi	28.03.2019 - 28.03.2022
7 İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	15.05.2020 - 15.05.2023
8 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	15.05.2020 - 15.05.2022
9 Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	24.04.2021 - 24.04.2024
10 Sakarya Üniversitesi	04.05.2018 - 04.05.2023
11 Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	28.03.2019 - 28.03.2021

76 Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalından sadece 11'i akredite olmuş, 66 üniversite ise akredite olmayı beklemektedir. Akredite olan üniversitelerden 3'ünün vakıf 8'inin ise devlet üniversitesi olduğu görülmektedir. Vakıf üniversiteleri kendi aralarında değerlendirildiğinde 5 üniversiteden 3'ünün akredite olması dikkat çekmektedir. Devlet üniversitelerinde akredite olanların ise daha çok yeni kurulan ya da küçük üniversiteler olması dikkat çekmektedir. Bu durum gelişmeye açık olmalarıyla değerlendirilebilir.

Sonuç ve Tartışma

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenler cinsiyet dağılımına, devlet/vakıf üniversitelerinde çalışmalarına, unvanlarına, uzmanlık alanlarına, eğitim aldıkları ülkelere, doktora yaptıkları üniversitelere ve bölgelere göre olmak üzere yedi kategoride incelenmiştir. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında devlet üniversitelerinde 337 erkek, 220 kadın; vakıf üniversitelerinde 16 erkek, 17 kadın olmak üzere toplamda 590 akademisyen çalışmaktadır. Genel olarak bu bulgular, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında kadın ve erkek oranlarının özgür, eşitlikçi ve demokratik bir dağılım göstermediği; bu oranların en azından kadro dağılımına sayısal olarak yansımadağını göstermektedir. Bu genel durum devlet üniversiteleri ve vakıf

üniversiteleri bağlamında ele alındığında devlet üniversiteleri aleyhine bir durum ortaya çıkmaktadır. Ancak vakıf üniversiteleri söz konusu olduğunda ise daha eşit bir dağılıma sahip olunduğu görülmektedir.

Devlet üniversitelerinde erkek akademisyenlerin sayısı kadın akademisyenlerden oldukça fazladır. Vakıf üniversitelerinde ise kadın erkek oranı eşittir. YÖK'ün verilerine göre 129'u devlet, 74'ü vakıf ve 4'ü meslek yüksekokulu olmak üzere 207 yükseköğretim kurumunda, 8 219 518 öğrenci, 90 338 öğretim üyesi, 180 065 öğretim elemanı bulunmaktadır. 2020 yılı verilerine göre 180 065 akademisyenin 98 404'ü erkek, 81 661'i kadındır. Türkiye'deki üniversitelerde çalışan akademisyenlerin kadın-erkek oranı Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışanlara göre oranı birbirine daha yakındır. Ancak Türkiye genelinde araştırma görevlisi kadroları incelendiğinde kadın araştırma görevlilerinin sayısı erkeklere göre daha fazladır. 26 352 kadın araştırma görevlisine karşın 25060 erkek araştırma görevlisi görev yapmaktadır (YÖK, 2021).

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında 137 araştırma görelisinden 67'si devlette, 6'sı da vakıfta olmak üzere 74 kadın araştırma görevlisi çalışmaktadır. Dolayısıyla araştırma görevlilerinin cinsiyete göre dağılımında Türkiye'deki genel durum Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalları için de geçerlidir. Ayrıca önümüzdeki yıllarda araştırma görevlilerinin yeni unvanlar almasıyla birlikte kadın-erkek dağılımındaki farkın da ortadan kalması muhtemeldir.

Türkiye'de toplam 74 üniversitede 71'i devlet, 5'i vakıf olmak üzere 76 Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı bulunmaktadır. Necmettin Erbakan Üniversitesi (Ahmet Keleşoğlu ve Ereğli Eğitim Fakültesi), Gaziantep Üniversitesi (Eğitim Fakültesi ve Nizip Eğitim Fakültesi) bünyelerinde ikişer eğitim fakültesi bulundurduğundan ikişer Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı bulunmaktadır. Devlet Üniversitelerinde 337'si erkek olmak üzere 557; vakıf üniversitelerinde ise 16'sı erkek 33 akademisyen görev yapmaktadır.

Unvanlara göre bir değerlendirme yapıldığında ise 100 profesör, 157 doçent, 175 doktor öğretim üyesi, 137 araştırma görevlisi, 25 öğretim görevlisi görev yapmaktadır. Söz konusu öğretim görevlilerinin 4'ü Trabzon Üniversitesi'nde görev yapmaktadır. Bu durum ilgili ana bilim dalında lisans ya da yüksek lisans mezunu öğretim üyeleri çalıştırması açısından diğer ana bilim dallarına göre daha zayıf göstermektedir. Profesör kadrosunda akademisyen bulunmayan üniversiteler tablosuna bakıldığında ikisi vakıf olmak üzere 27 üniversitede profesör kadrosunda akademisyen bulunmamaktadır. Hatay Mustafa Kemal, Burdur Mehmet Akif Ersoy gibi diğer üniversitelere göre daha yeni üniversiteler olmasına rağmen kadrolarında birden fazla profesör bulunmasına rağmen Ege, Selçuk, Süleyman Demirel Üniversitesi gibi daha köklü üniversitelerde hiç profesör bulunmaması dikkat çekicidir. Ayrıca araştırma görevlisi bulunmayan 11'i devlet olmak üzere 12 üniversitenin ilgili ana bilim dalında akademisyen adayları için istihdam sağlanabilir.

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı akademisyenlerinin uzmanlık alanlarına göre incelendiğinde ise yarısından fazlasının Türkçe eğitimi uzmanı olduğu görülmektedir. Ancak üniversitelere göre dağılım eşit değildir. Bazı ana bilim dallarında bir Türkçe eğitimi uzmanı varken bazılarında tamamı Türkçe eğitimi uzmanıdır. Örneğin Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında 12 akademisyen görev yapmaktadır; ancak bunlardan biri doçent biri de araştırma görevlisi olmak üzere ikisi Türkçe eğitimi uzmanıdır. Söz konusu ana bilim dalında Türk Dili, Yeni Türk Edebiyatı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Dilbilimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi alanlarında uzman akademisyenler görev yapmaktadır. Çağımızda her ne kadar disiplinler arası yaklaşım önem kazansa da bir ana bilim dalında Türkçe eğitimi dışında ve söz konusu alana daha yakın alanlardan ziyade bu kadar farklı alandan akademisyenin bir arada olması sağlıklı bir durum olarak görülmemektedir. Benzer bir durum Celal Bayar Üniversitesi için de geçerlidir. Söz konusu üniversitenin Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında bir tane bile Türkçe eğitimi uzmanının bulunmaması, öğretim elemanlarının Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden olması dikkat çekicidir. Diğer yandan Kafkas Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmet Bey, Dumlupınar ve Muş Alparslan Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında da Türkçe eğitimi uzmanı dışında akademisyen görevlendirilmemiştir. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında okutulan dersler ve KPSS ÖABT soru dağılımları dikkate alındığında en az birer Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, Yeni Türk Edebiyatı ve kadro sayısının fazla olduğu ana bilim dallarında dilbilim uzmanlarının çalıştırılması daha uygun olacaktır. Bu perspektifte değerlendirildiğinde ise Gazi, Erciyes, Pamukkale, Giresun ve Necmettin Erbakan Üniversitelerindeki ilgili ana bilim dalları örnek olarak gösterilebilirken, Akdeniz, Balıkesir, Uludağ, Ondokuz Mayıs, Adıyaman, Artvin Çoruh, Çanakkale Onsekiz Mart, Gaziantep, Hatay Mustafa Kemal ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversiteleri Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında ilgili alanlarda birer akademisyen görevlendirerek Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında okutulan dersler uzmanları tarafından okutulmuş olacaktır. Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında, Türkçe ve edebiyat alanlarının dışında yabancı diller, güzel sanatlar, eğitim bilimleri, sınıf eğitimi, tarih gibi çeşitli alanlardan akademisyenler çalışmaktadır. Bazı akademisyenlerin de uzmanlık alanlarına ulaşılamamıştır. Bu durumun daha çok araştırma görevlilerinde ve kadın akademisyenlerde gözlemlenmektedir. Bu durumdaki kadın akademisyenler bağlı oldukları kurumun web sayfalarındaki verileri güncellememiş dolayısıyla uzmanlık alanlarına YÖK akademik sayfasından ulaşılmaya çalışılmış ve soyadı değişikliği gibi çeşitli nedenlerle YÖK akademik sayfasında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında çalışan akademisyenlerin eğitim aldıkları ülkeler incelendiğinde ise 581'i Türkiye'de 9'u ise yurtdışında eğitim almıştır. Değerlendirmesini yaptığımız ana bilim dalının Türkçe eğitimi olması bu sonuçların kaçınılmaz olmasında payı büyüktür.

Türkçe eğitimi uzmanlarının doktora ya da yüksek lisans yaptıkları üniversitelere göre dağılımına bakıldığında ise büyük bir çoğunluğunun Gazi Üniversitesi'nde eğitim aldığı görülmektedir. Gazi Üniversitesi'nden sonra en çok Türkçe eğitimi uzmanı yetiştiren üniversiteler ise Atatürk, Ankara, Marmara, Dokuz Eylül, İnönü ve Sakarya Üniversitesi'dir. Gazi Üniversitesi'nin en çok Türkçe eğitimi yetiştiren üniversite olmasında en büyük etki ilk Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalının açıldığı üniversite olması ve Ankara'da olmasıdır. Diğer üniversiteler ise onun altında Türkçe eğitimi uzmanı yetiştirmiştir. Sonuç olarak 76 Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalından 34'ü alanında uzman yetiştirmiş, geri kalan 42'si ise Türkçe eğitimi uzmanı yetiştirememiştir. Bunun en büyük sebebi ilgili ana bilim dallarının yeni kuruluş olması ve akademik kadrolarını tamamlayamamış olmasıdır. Türkçe eğitimi uzmanlarının sayısı söz konusu sayılardan daha fazla olması kaçınılmazdır. Çalışma sınırlılığı adına Türkçe Eğitim Ana Bilim Dallarında çalışan uzmanların incelenmesi, diğer ana bilim dallarında, bölümlerde ve kurumlarda çalışan uzmanların çalışmaya dâhil edilmeyişi tam sayının ortaya konulmasını imkânsız kılmaktadır.

Bölgelere göre değerlendirildiğinde ise en çok akademisyenin olduğu bölgeler İç Anadolu ve Marmara; en ez Güneydoğu Anadolu bölgesidir. İç Anadolu ve Marmara bölgelerinde akademisyen sayısının fazla olmasında üniversite sayıları, bölgelerdeki şehirlerin nüfusları ve köklü üniversitelerin bu bölgelerde konumlanması etkili olmuştur. Güneydoğu Anadolu'da sayının az olmasında ise yine üniversite sayısı, nüfus ve üniversitelerin yeni kuruluyor olması etkili olmuştur. Ayrıca akademisyenlerin çeşitli sebeplerden dolayı Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük illerde yaşama isteğinin de söz konusu dağılımda payı vardır.

Genel olarak bir sonuç çıkartıldığında ise çoğu ana bilim dalında kadro yapılanmasına gidilmesi gerekmektedir. Türkçe eğitimi uzmanları yetiştirmek üzere ilgili ana bilim dallarının akademisyen eksiklikleri tamamlanarak yeni yüksek lisans ve doktora programları açılmalıdır. Türk dili ve edebiyatı alanlarında uzman öğretim elemanı olmayan ya da eksik olan ana bilim dallarının ise eksikliklerini tamamlaması gerekmektedir. Çalışma aşamasında karşılaşılan bir başka eksiklik ise ana bilim dallarının web sitelerinin güncel olmayışı, öğretim elemanlarının eğitim, uzmanlık alanı gibi bilgilerini eksik girmeleri ya da girmemeleri; ana bilim dallarının tarihçe, misyon, vizyon gibi bilgilerini de eklememeleridir. Bu anlamda lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim almak isteyen daha sağlıklı bir tercih yapmalarında ana bilim dallarının web sitelerini yeniden gözden geçirilmesi ve düzenli bir şekilde yeni web sayfaları oluşturması öğrenci portföyünü de artıracaktır.

Bu çalışmadan sonra konuyu ele alacak olan araştırmacıların bu çalışmanın bıraktığı noktadan daha ileri götürecek bir kapsamda hareket etmeleri gerekecektir. Yapılan çalışma Türkiye geneli bir değerlendirme olduğundan derinlemesine bir inceleme yapılamamıştır. Ele alınan konu başlıkları özelinde bir inceleme yapılabilir ya da Türkçe eğitimi uzmanlarının istihdam alanları araştırılıp tartışılabilir. KKTC üniversitelerinde bulunan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dallarında da yeni bir çalışmayla değerlendirilip tartışılabilir. Ayrıca diğer ülkelerdeki anadili eğitimi bölümlerinde görev yapan akademisyenler ile mukayeseli bir çalışma da yapılabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Çalışma tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Destek ve Teşekkür

Yazar çalışma için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazar çalışmada herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan etmiştir.

Kaynakça / References

Berg, B.L. (2004). *Qualitative research methods for the social sciences*. Pearson Education: Boston.

Büyükkaragöz, S. (1987). Genel ortaöğretime öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları programlarının dünü ve bugünü. Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü, Bugünü, Geleceği Sempozyumu, 8-11 Haziran 1987, Ankara, Türkiye, Bildiriler içinde (s. 341- 355). Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.

- Çer, E. (2016). Türkçe eğitimi bölümlerindeki öğretim elemanlarının niteliğine ilişkin bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(4), 444-460.
- Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı (t. y.). Hakkımızda. Erişim Adresi: <http://gefturkceegitimi.gazi.edu.tr/posts/view/title/hakkimizda-279664?siteUri=gef-turkceegitimi>
- Gökçe, O. (1995). *İçerik çözümlemesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Güzel, A., Kurudayıoğlu, M., Tüzel, S. (2010). *Türkçe öğretmenliği bölümlerinin akademik yapısına ilişkin bir değerlendirme*. III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı (16-18 Aralık 2010). İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Güzel, A. (2003). Türkçenin eğitimi-öğretimi bölümlerinde kurulması gerekli görülen ana bilim dalları hakkında yeni projelerimiz. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 63-86.
- Kurudayıoğlu, M. & Yılmaz, E. (2015). *Türkçe eğitimi bölümlerinin akademik yapı açısından değerlendirilmesi*. (Ed.: M. V. Coşkun vd.). Türkçenin eğitimi-öğretimine yönelik çalışmalar. (s. 362- 371). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- MEB. (1961). *Öğretmen yetiştirme komitesi raporu ve on yıllık plan*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Öztürk, C. (1996). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Öztürk, C. (2006). *Eğitim fakülteleri üzerine bir araştırma-taslak rapor*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Stebler, M. Z. & Aykaç N. (2019). 2018 Türkçe öğretmenliği lisans programının öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 116-138.
- Subaşı, M. & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Şahin, D. & Bayramoğlu, C. D. (2016). 2015 Türkçe öğretim programının metin tür ve tema seçimi bakımından değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11(3), 2095-2130.
- Wach, E., & Ward, R. (August 2013). *Learning about qualitative document analysis*. IDS Practice Paper in Brief, www.ids.ac.uk. Brighton: IDS. Erişim Adresi: <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/PP%20InBrief%202013%20QDA%20F%20INAL2.pdf?sequence=4>
- YÖK (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.
- YÖK (2018). *Türkçe öğretmenliği lisans programı*. Erişim Adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-OgretmenYetistirme-Lisans-Programlari/Turkce_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
- YÖK (2021). *Türk üniversitelerindeki kadın profesör oranı*. Erişim Adresi: <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2021/turk-universitelerindeki-kadin-profesororani-avrupa-ortalamasini-gecti.aspx>